

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือแปล

पाल เลอแก้วซ์, สังฆราช. เล่าเรื่องเมืองไทย. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร

พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2506.

เมอร์ลี เออ เดอ ลาลูแบร์. ราชอาณาจักรสยาม 2 เล่ม แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร

พระนคร : ก้าวหน้า 2510.

เอกสารชั้นต้น

ก. สุรางคนางค์. กรรณกาถา. พระนคร : คลังวิทยา, 2512.

_____ . คำของชีวิตสาว : พระนคร

_____ . คู่ครอง. พระนคร : คลังวิทยา, 2511.

_____ . ชีวิตหนึ่ง. พระนคร : คลังวิทยา, 2511.

_____ . เทพราช. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2521.

_____ . พันทิพา. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2521.

_____ . หญิงคนชั่ว. พระนคร : บำรุงสาส์น, 2512.

กฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพมหานคร : องค์การค้าคุรุสภา, 2515.

กรมหมื่นนราธิปประพันธ์พงศ์. จดหมายเหตุลาลูแบร์. เล่ม 1 หน้า 222-223.

กรมศิลปากร. ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1

คึกฤทธิ์ ปราโมช ม.ร.ว.. "สังคัมสมัยอยุธยา" หนังสืออ่านประกอบคำบรรยาย

อ่านประกอบคำบรรยายวิชาขั้นพื้นฐานอารยธรรมไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2494 -

2404) นายชำนาญ และคุณหญิงวลี ยวนูรณ์ พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

มหาช่วง ศาสตราจารย์ อิทไซดี เถระ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2521 หน้า 279

จรัส หงส์ลดาภรณ์, รองศาสตราจารย์ ดร. และ James F. Guyot. "การเปลี่ยนแปลง
บทบาทของสตรีไทยในเศรษฐกิจ การเมืองของประเทศ" เอกสารสถาบัน-
ทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

จรัส พรหมอยู่, ยศ. ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย พิธีพัฒนา, 2526 หน้า 22-248

เจือ สตะเวทิน. ประวัติวิทยานิยายไทย. 2517 หน้า 73.

ชาวกรุง. ปีที่ 24 ฉบับที่ 12 กันยายน 2518, หน้า 7.

ดอกไม้สด. กรรมเก่า. พระนคร : คลังวิทยา, มปป.

..... ชัยชนะของหลวงนฤบาล. พระนคร : คลังวิทยา, มปป.

..... นี้แหละโลก. พระนคร : คลังวิทยา:

..... ผู้ดี. พระนคร : ศิลปบรรณาการ, 2516.

..... วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย. พระนคร : คลังวิทยา, 2517.

..... สามชาย. พระนคร : คลังวิทยา, มปป.

..... หนึ่งในร้อย. พระนคร : คลังวิทยา, มปป.

..... อุบัติเหตุ. พระนคร : คลังวิทยา, มปป.

บุญเหลือ เทพสุวรรณ, ม.ล. "หัวใจของวรรณคดีไทย" ในวรรณไวทยาการฉบับวรรณคดี.
พระนคร : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2514.

ปิยะนารถ บุนนาค และ มรรยาท กิจสุวรรณ. การวิเคราะห์ค่านิยมและบรรทัดฐานของ
สังคมไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325-2394) : ระบบเครือญาติ
การแต่งงานและครอบครัว หน้า 96.

ประกาศ วัชรภรณ์. งานและชีวิตของนักประพันธ์ 40 ปากกา ผดุงศึกษา 2505.

..... นักเขียน...นักหนังสือพิมพ์ สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ 2527.

..... ประวัตินักประพันธ์ แพร่พิทยา 2526.

ประชุมพงศาวดารภาคที่ 37 (พระนคร, โรงพิมพ์โสภณพิพิ ทิพรรธนากร, 2473. หน้า66
และประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 26, หน้า 314.

ประทีป เหมือนนิล, วรรณกรรมไทยปัจจุบัน.

ประวัตินักเขียนไทย เล่ม 1

ประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองไทย. เอกสารการสอนสาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

พระบริหารเทพธานี, พงศาวดารชาติไทย พระนคร : ประจักษ์วิทยา, 2508.

พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์ 2524.

รัฐจวน อินทรกำแหง. วรรณคดีวิจารณ์. 3 เล่ม กรุงเทพฯ มหามานคร.

วิทย์ ศิวะศรียานนท์. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร : สมาคมภาษา-

และหนังสือ, 2514.

"วิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมในประเทศไทย : สตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์" เอกสาร

โครงการสัมมนาทางวิชาการ แผนกอิสระสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์.

วารสารสังคมศาสตร์ และ มนุษยวิทยา "ฉบับสตรี" ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 2526. มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์.

ส. พรายน้อย. พระบรมราชินีและเจ้าจอมมารดา, 2506.

สนิท สัมครการ. มีเงินก็นับว่าน่อง มีทองก็นับว่าที่ ระบบครอบครัวและเครือญาติของไทย.

พระนคร : โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2519.

สมภพ จันทรประภา. ชีวิตดงเทพนิยาย ของ ดอกไม้สด พระนคร : แพร่พิทยา, 2509.

_____ . " แคร์วิญญาณของดอกไม้สด " สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 4, 2509

สว่าง ลา เหลือ. "วีรชนแดนประหาร." ใน 37 ปีแห่งการปฏิวัติ, 2514. หน้า 35-64.

เสถียร จันทิมาธร. คนเขียนหนังสือ. ประพันธ์สำสัน, 2517.

เสถียรโกเศศ. การศึกษาเรื่องประเพณีไทย พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม,

2505 หน้า 76.

สุชิน ดันดีกุล. รัฐประหาร พ.ศ. 2490 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์-

แห่งประเทศไทย, 2515.

โสภณ เนตราจารย์. รวมกฎหมายสารบัญญัติ หิมพ์ครั้งที่ 2 ทั่วทั้งส่วนจำกัดการพิมพ์ไชยวัฒน์,
2521.

วิทยานิพนธ์

ตรีศิลป์ บุญจร. นวนิยายกับสังคมไทย พ.ศ. 2475-2500 วิทยานิพนธ์ปริญาโทมหาบัณฑิต
แผนกวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521 สำนักพิมพ์สร้างสรรค์,
2523.

บุญเต็ม ไพเราะ. สถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญาโทมหาบัณฑิต
แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519.

บุญศิริ ทัศนธาธินันท์. การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายของ ก. สุรางคนางค์ วิทยานิพนธ์
ปริญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2527.

ภาษาต่างประเทศ

Paulena Nichell, Jean Muir Dorsey. Management in family Living
(New York : willey Eastern, 1967) p. 9.

Senanan, Wibha. The Genesis of the Novel in Thailand. Bangkok :
Thai Watana Panich, 1975.

Smith, Harold. "The Thai Family : Nuclear or Extended. "Journal
of Marriage and the Family February 1973, p 136-141.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

เนื้อเรื่องย่อนวนิยายของคอกไม้สด เรียงตามลำดับปีที่แต่ง
กรรมเก่า (2475)

นุชและอัมพร เป็นบุตรของเพื่อนเก่าของพระยารัตนวาที ราชบุตรของกรุงสยาม ประจำต่างประเทศ ซึ่งเจ้าพระยารัตนวาทีได้เลี้ยงดูนุชและอัมพรมาตั้งแต่เด็ก โดยที่นุชเองก็ไม่รู้เรื่องราว นุชและอัมพรจึงถูกเลี้ยงดูและเติบโตมาในต่างประเทศ ด้วยเหตุที่นุชและอัมพร เป็นลูกเลี้ยงทั้งประวัติดิคาของหญิงสาวทั้งสองก็หมองมัว คุณหญิงรัตนวาที จึงบอกความจริงแก่ชายหนุ่มที่มาขอพบ ซึ่ง เมื่อชายหนุ่มเหล่านั้นทราบความจริงก็ทำตัวเห็นห่างทุกรายไป ซึ่งนุชเสียใจทุกครั้งแต่ไม่เคยทราบความจริงเลย ส่วนอัมพรที่สาวรู้เรื่องดีจึงเป็นคน เครื่องขริม และ เก็บตัว

พงษ์ทนายความหนุ่ม เป็นน้องชายของคุณหญิงรัตนวาที ได้แอบรักนุชอยู่ หากแต่ความเป็นน้ำทลายทำให้มีอาจทำอะไรได้

เมื่อคุณหญิงรัตนวาทีพานุชและอัมพรไปหัวเมืองเพื่อเยี่ยมญาติซึ่งป่วย อัมพรจึงเล่าให้นุชฟังว่าญาติที่ป่วยหนักนั้นก็คือบิดาของเธอทั้งสองซึ่งเพิ่งจะพ้นโทษจำคุก 20 ปี เนื่องจากฆ่าคนตาย ซึ่งก็คือ บิดาของภรรยา หรือมารดาของนุชและอัมพรนั่นเอง เมื่อต้องโทษบิดาของเธอจึงฝากฝังนุชและอัมพรให้อยู่ในความอุปการะของพระยารัตนวาที ตั้งแต่นั้นมา

เมื่อนุชรู้ความจริง เธอจึงอยู่กับอัมพร เพื่อปรนนิบัติพ่อของเธอต่อไป แต่เธอก็รู้สึกสะเทือนใจว่าเหว่มาก เธอจึงเขียนจดหมายถึงพงษ์เพื่อบอกว่า เธอรู้ความจริงแล้ว เมื่อพงษ์ได้รับจดหมาย ก็ได้มาหานุช และได้ขอแต่งงานกับนุช

สามชาย (2476)

รัตน์ อนุวัตร พิชรี ประวัติ เป็นลูกพี่ลูกน้อง เดียวโต เป็นเพื่อนเล่นกันมาตั้งแต่เด็ก พิชรี เป็นธิดาคนเดียวของพระยาอภิรักษ์นฤปดี ส่วนอนุวัตร และรัตน์ ต่างก็เป็นหลานซึ่งอยู่ในความอุปการะและปกครองของพระยาอภิรักษ์ฯ อนุวัตรเป็นหลานกำพร้าที่พระยาอภิรักษ์ฯ และคุณหญิงได้ให้ความเอ็นดูเป็นพิเศษ ส่วนรัตน์มักจะได้รับคำชมเชยอยู่เสมอ จึงเป็นเหตุให้รัตน์เป็นคนเคร่งขรึม พยายามสร้างตนเอง ให้เท่าเทียมและเป็นที่ยอมรับในหมู่ญาติ

รัตน์ได้งานทำในบริษัทต่างประเทศแห่งหนึ่ง และบริษัทส่งให้ไปศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อกลับมา ก็พาแม่และน้องออกจากบ้านพระยาอภิรักษ์ฯ เข้าบ้านอยู่ต่างหาก ส่วนอนุวัตร และประวัติ ก็จบการศึกษาจากต่างประเทศเช่นกัน รัตน์ อนุวัตร ประวัติ พิชรี ต่างก็ยังคงติดต่อคบหากันสนิทสนม เช่น เดิม

วันหนึ่งอนุวัตรได้พบกับลัดดา คู่รักเก่าสมัยอยู่อังกฤษซึ่งปัจจุบันเป็นคู่หมั้นของเจ้าสวัสดิวงศ์ หากแต่ลัดดาและเจ้าสวัสดิวงศ์มิได้รักกันเฉกเช่นคู่หมั้นทั่วไป ทั้งนี้เพราะเจ้าสวัสดิวงศ์พอใจน้อยอยู่ ลัดดาจึงก่อความสัมพันธ์กับอนุวัตรใหม่ ขณะเดียวกับที่พระยาอภิรักษ์ฯ ต้องการให้อนุวัตรและพิชรีแต่งงานกัน ซึ่งพิชรีไม่ต้องการแต่งงานกับอนุวัตร แต่ด้วยความน้อยใจรัตน์ ซึ่งบิดาของเธอว่านรัตน์มาเกลี้ยกล่อมพิชรีให้ยอมรับและแต่งงาน เธอจึงยอมรับ แต่อนุวัตรและลัดดาก็ประสบอุบัติเหตุรถคว่ำเสียชีวิตทั้งคู่

ต่อมารัตน์และพิชรีมีโอกาสทำความเข้าใจกัน และตกลงแต่งงานกันที่สุดในส่วนประวัติก็แต่งงานกับอรุณน้องสาวของรัตน์

หนึ่งในร้อย (2477)

อนงค์ เป็นหญิงสาวสวย ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เธอจบการศึกษาจากต่างประเทศ และเนื่องจาก เธอเป็นน้องสาวคนเดียวของพี่ชายสี่คน เธอจึง อยู่ท่ามกลางความรักและการเอาอกเอาใจจากพี่ชายทั้งสี่คน มีชายหลายคนที่มาหลงรัก เธอโดยการแนะนำจากพี่ชายที่ต้องการให้น้องสาวชอบบุคคลที่ตน เห็นว่าดีและ เหมาะสม

นายร้อยศรีชดก็ เป็นผู้ที่เข้ามามีความสัมพันธ์กับอนงค์ หากแต่อนงค์ ก็ยังถือว่าชด เป็น เพื่อนคนหนึ่ง อนงค์ทันสมัยมากพอที่จะไปเที่ยว เล่นกีฬา กับเพื่อนชาย โดยไม่ต้องมีใจชอบ เป็นพิเศษ หรือการแต่งกายของอนงค์ก็ เปรี๊ยะล้ำสมัยในสายตาของผู้ใหญ่ ชดมีพี่ชายคือ พระอรรถกตวิชัย ซึ่งอนงค์ให้ความสนใจมากและถึงกับประทับใจ ในคุณความดีของวิชัย ใน เวลาต่อมา

วิชัย เป็นที่รักในหมู่มิตรสหายและผู้รู้จักคุ้นเคย ทั้งวิชัยยัง เป็นผู้ให้ความ เคารพและอ่อนน้อมต่อมารดา เป็นนิจ หากแต่มารดาผู้ซึ่งรักชดลูกชายคน เล็กมากจนล้า เอียงกับวิชัยอย่างเห็นได้ชัด วิชัยก็ไม่ออกปากบ่นหรือพูดให้มารดาเสียใจเลย มารดาจึง เคียว เชิญให้วิชัย ช่วยพูดให้ชดรับปากจะแต่งงานกับผู้หญิงที่ตนอยาก ได้ เป็นสะใภ้ แต่ชดก็คัดค้านตลอด เนื่องจากไม่สนใจหญิงนั้น

เมื่อวิชัยได้ช่วยจัดการงานศพของสมานผู้ เป็นน้อง เขย และได้พบกับจันทร์ น้องสาวของสมาน วิชัยก็รู้สึกพอใจจันทร์ซึ่ง เป็นหญิงที่งามจับตาจับใจถึงขนาดมีรูปของจันทร์เก็บไว้ดู แต่เมื่อชดพบรูปของจันทร์ เขาก็ เกิดความสนใจ ขอตามวิชัยไปพบจันทร์ และก็ได้ชอบพอจันทร์ถึงขนาดจะแต่งงานด้วย โดยขอให้วิชัยสว่ขอให้ วิชัย เสียใจมาก แต่ด้วยความรักน้อง วิชัยจึง เสียสละให้ มารดาซึ่ง เอาแต่ใจคนก็กล่าวหาวิชัยว่า ให้ท้ายน้อง ชดความต้องการของนาง ทว่าไม่อยากเสียสินสอดหมั้นแก่หญิงที่นางหาให้ โดยที่ไม่รู้เลยว่าวิชัยก็ต้องปลุกบ้านให้ชด เป็น เรือนทอดด้วย หลังจากจัดการให้ชดและจันทร์ได้แต่งงานกัน เสร็จ ความเสียใจประดังกัน เข้ามาจนวิชัยซึ่ง เดิม เป็นโรคประสาทอยู่แล้ว อาการกำเริบ ไม่มีสติ เพื่อไปหลายวัน อนงค์ซึ่งคอย เป็นห่วงได้หาโอกาสมา เยี่ยม เยียนด้วยความช่วยเหลือของชื่อน้องสาวของวิชัย

อนงค์ เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของวิชัย ทั้ง เธอเองก็หลงรักวิชัยอยู่ด้วย เธอจึงบอกฝากรักวิชัยในวันหนึ่ง ซึ่งวิชัยได้ตกใจมาก และได้ให้อนงค์กลับไปคิดให้ดีใหม่ แต่เมื่อเวลาผ่านไป อนงค์ก็ยังยืนยันคำตอบเดิมว่า เธอเห็นคุณค่าของวิชัย และรักวิชัย เพราะ ความดีนั้นเอง วิชัยจึงตกลงใจแต่งงานกับอนงค์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุบัติเหตุ (2477)

สุนทรเป็นหญิงสาวสวย ฉลาดรอบรู้ รู้จักวางตัวในสังคม เธอเป็นครูสอนที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง สุนทรเป็นธิดาของพระวณศาตร์โกศล แต่ถูกขอมมาเลี้ยงคู่กับประจิดร ตั้งแต่มารดาของสุนทร ซึ่งเป็นเพื่อนรักของมารดาประจิดร เสียชีวิตหลังจากคลอดสุนทร สุนทรจึงอยู่กับประจิดรเรื่อยมา โดยเพื่อน ๆ เข้าใจว่าทั้งสองเป็นคู่หมั้นกัน แต่กระนั้นก็มีชายหนุ่มเพื่อน ๆ ของประจิดรมาหลงรักสุนทรอยู่หลายคน อาทิ หลวงชาฎนยตรกิจ (มีภรรยาแล้ว) และนายแพทย์สุทัศน์

ในคืนวันฝนตกหนัก ประจิดรได้ขับรถยนต์ของหลวงประเสริฐ เวชศาสตร์ และหลวงประเสริฐ เสียชีวิต เป็นเหตุให้ลูกชายหญิงของหลวงประเสริฐต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตคือ ประพันธ์ซึ่งเป็นนิสิตวิศวกรรม ต้องไปอยู่บ้านเช่า โดยให้บ้านเดิมแก่ผู้อื่นเช่า เพื่อเก็บค่าเช่าไว้เป็นรายได้ ส่วนงามพิศซึ่งเป็นนิสิตอักษรศาสตร์ต้องออกจากมหาวิทยาลัยตามบิดาไปอยู่หัวเมือง ซึ่งในเวลาต่อมาสุนทรและประจิดรก็พยายามตามหาประพันธ์จนพบพร้อมกับให้ที่อยู่ไว้ หากว่าประพันธ์ต้องการความช่วยเหลือก็ไปพบได้

ฝ่ายงามพิศ เมื่อไปอยู่กับบิดาและลุง เขยซึ่งเป็นนายอำเภอก็ไม่มีความสุข ถูกใช้งานและว่ากล่าวเสมอ ๆ จนกระทั่งได้พบสังศรี ลูกสาวของข้าหลวงประจำจังหวัด ซึ่งเคยเป็นเพื่อนร่วมโรงเรียน งามพิศ จึงมีโอกาสได้ออกมาเที่ยวนอกบ้านบ้าง พร้อมกับมีความตั้งใจที่จะ เรียนต่อประกาศนียบัตรวิชาครู

เมื่อสุนทรได้ไปเที่ยวโทรโยคกับคณะครู เธอจึงมีโอกาสพบงามพิศ ซึ่งทั้งสองถูกชะตาชอบพอกันมาก เมื่อเวลาจากกัน สุนทรจึงให้ที่อยู่กับงามพิศไว้เพื่อติดต่อกัน

สุนทรกลับจากเที่ยวโทรโยคก็พบว่าประจิดรได้รับนายลำไยและลำเจียก (ซึ่งอ้างว่าเป็นแม่ยายและน้องสาวของภรรยาหลวงประเสริฐ) ไว้ในบ้าน โดยประจิดรรับลำเจียกไว้เป็นภรรยา สุนทรโกรธมากจึงเดินทางไปหัวดินกับเพื่อนครูในวันรุ่งขึ้นทันที

เวลา ๑ ปี ผ่านไป สุนทรี ได้มาพักผ่อนที่หัวหินพร้อมกับครอบครัวของบิดา เนื่องจากบิดาต้องการพักผ่อน เปลี่ยนอากาศตามคำแนะนำของสุทัศน์ ที่หัวหิน สุนทรี ได้รับจดหมายลาตายจากงามพิศ ทราบว่างามพิศป่วยเป็นไข้รากสาด เธอจึงต้องการรับงามพิศมาพักผ่อนรักษาตัว สุนทรีจึงชวนหลวงชาญา และสุทัศน์ไปเป็นเพื่อนรับงามพิศ มารักษาตัวที่หัวหิน ซึ่งป้าของงามพิศยอมให้มาก็ เนื่องจากทั้งสามรู้ว่า งามพิศจะเจ็บหนัก อีกหากไม่ได้รับการรักษาที่ดี

จากนั้นไม่นาน ประจิดกร์ตามมาที่หัวหิน และบอกกับสุนทรีว่าได้ไล่ล่าเจียง ออกจากบ้านไปแล้ว หลังจากทราบความจริงจากประจิดกร์ว่าล่าเจียงก็คือใหญ่ ภรรยา หลวงประเสริฐฯ พร้อมกับบอกว่าคนต้องการแต่งงาน สุนทรีจึงจะให้ประจิดกร์แต่งงาน กับงามพิศ ในขณะที่เดียวกันนั้นสุทัศน์ก็รู้เรื่องจึงให้หลวงชาญามาสอบถามความจริงกับ สุนทรี สุนทรีจึงรู้ว่าสุทัศน์รัก เธอ สุนทรีจึงได้ถามบิดาเกี่ยวกับสุทัศน์ และ เมื่อบิดา บอกว่าสุทัศน์ เป็นคนดีมาก เธอจึงตัดสินใจที่จะรับรักสุทัศน์

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ดี (2480)

เจ้าคุณพระยาอมรรค์นครราชสุภิก มีภรรยา 3 คน คือ คุณดวง คุณแสง และแม่พร้อม สภาพในบ้านจึงไม่สงบสุขนัก ภรรยาคือคุณดวงและคุณแสงจึงขอแยกกลับไปอยู่บ้านเดิมและบ้านญาติ เจ้าคุณอมรรค์นครมีบุตรธิดาทั้งหมด 6 คน คือวิวัฒน์ และวิมล เป็นบุตรที่เกิดจากคุณดวง มาลีและมานพ เป็นบุตรที่เกิดจากแม่นาก แม่และอ้อเกิดจากแม่พร้อม

วิมลเติบโตมาท่ามกลางความรักจากบิดามารดา และได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักและความเอาใจใส่จากมารดาที่เลี้ยงคือคุณแสง วิมลเป็นหญิงสาวสวยที่ได้รับการศึกษาดี มีความมั่นใจในตนเอง เธอมีชายหนุ่มหลายคนมาหมายปอง โดยเฉพาะอุดม ซึ่งเป็นหลานคุณแสงได้มาหลงรักวิมล แต่เธอก็ถืออุดมเป็นเพื่อนสนิท ในวันครบ 21 ปี ของวิมลนั้นอุดมได้บอกว่าเขาจะได้มีโอกาสไปเป็นเลขานุการทูตที่อังกฤษ และขอคำสัญญาจากวิมล วิมลจึงให้กำลังใจอุดมให้ไปหาประสบการณ์ให้กับตนเอง

เมื่อท่านบิดาสิ้นชีวิตลง ตามพินัยกรรมของท่านบิดาได้กำหนดให้วิมลดูแลปกครองน้อง ๆ วิมลก็รู้สึกภูมิใจที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของบิดาอย่างดีที่สุด ฉะนั้นเมื่อวิมลพบว่าแม่มีเงินสดเหลืออยู่ในธนาคารไม่มากนัก เธอจึงตัดสินใจฝังศพบิดาโดยเร็วหลังจากทำบุญ 7 วันแล้ว ทั้งนี้เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย และรวบรวมเงินเก็บไว้ส่งให้วิวัฒน์ซึ่งเรียนอยู่ที่อังกฤษ จากนั้นวิมลก็ขายรถและให้บ้านเช่า โดยเธอกับน้อง ๆ ย้ายมาอยู่ที่เรือนคนใช้ ซึ่งเธอได้รับปรุงและซ่อมแซมใหม่โดยมีอุดมให้ความช่วยเหลือ หลังจากนั้นไม่นานอุดมก็ลาเธอไปอังกฤษ โดยสัญญาว่าจะกลับมาแต่งงานกับวิมล

พระยาพลวัตวิโรถการี ได้มาเข้าบ้านวิมล เนื่องจากภรรยาผู้ป่วยเป็นวัณโรค ต้องการบ้านที่อากาศดี ตามคำแนะนำของแพทย์ น้อง ๆ ของวิมลมีความสัมพันธ์อันดีกับครอบครัวของพระยาพลวัตฯ ซึ่งพระยาพลวัตฯ ก็มีความตั้งใจที่จะให้ความช่วยเหลือแก่วิมลทุกโอกาสที่พึงทำได้ เริ่มต้นตั้งแต่ได้รับรู้เรื่องราวของวิมล ซึ่งพระยาพลวัตฯ

เกิดความเห็นว่า "ผู้ถึงคนนี้ออกจะแปลก ลูกเค้าเหล่าใครเล่าเรียนมาอย่างไร ถึงได้
มีความคิดโลดโผนปานนั้น" พระยาพลวัติจึงมา เข้าบ้านของวิมล และได้ช่วยบิดเบ้า
ความยุ่งยากต่าง ๆ ของวิมล ก็คือโดยแก้ความเข้าใจผิดของผู้ใหญ่ฝ่ายคู่รักของมาลี
น้องสาวของวิมล จนมาลีและคู่รักได้ตกลงหมั้นหมายและจะแต่งงานกัน ช่วยตัดตัดทาง
ใจแตกของมานพ ตลอดจนช่วยจัดการเรื่องแม่พร้อมที่ห้องวิมลขอมีกรรมสิทธิ์ในลูกของนาง
ให้เรียบร้อย

ขณะที่วิมลได้รับข่าวร้ายจากอังกฤษว่า อุคมเสียชีวิต วิมลก็เสียใจมาก จากนั้น
ไม่นาน เธอก็ได้รับข่าวดีตามมาก็คือ วิพัทธ์ได้เป็นนักเรียนหลวงของกระทรวงการคลัง
ซึ่งการนี้ก็เกิดจากความช่วยเหลือของพระยาพลวัติอีก แต่วิมลไม่เคยรู้ถึงการที่
พระยาพลวัติได้ช่วยเหลือตนในเรื่องต่าง ๆ เลย ซึ่งพระยาพลวัติ ก็ตั้งใจทำความดี
เพื่อความดี โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดเลย เช่นกัน

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นี่แหละโลก (2483)

มนตรี ปชา จินตนา เลขา คัลยา ขนิษฐา เป็นหลานของพระยาสุรมนตรี ส่วน ยูพา สาทร ศรีสอาง สุรางครัตน์ เป็นธิดาของพระยาสุรพิภพจิเนศ สองครอบครัวนี้มีความสนิทสนมชอบพอกันมาก โดยเฉพาะคัลยาและยูพา ซึ่งคบหากันเป็นเพื่อนรัก

คัลยา เป็นผู้คอยดูแลคุณตา คือ เจ้าคุณสุรมนตรี ซึ่งนับนตาพิการ ส่วนจินตนา เลขา และขนิษฐา ต่างก็สนใจแค่เรื่องการแต่งตัวและการเลือกชายหนุ่มที่จะมาแต่งงานด้วย คัลยาจะเป็นผู้ที่คอยปลอบและโกล่เกลี่ย พี่น้องของเธอในทุกกรณีที่เกิดพิพาทกัน ในวันอาทิตย์ ที่บ้านของคัลยาจะมีการชวนเพื่อนชายหญิงมาเล่น เทนนิสเป็นประจำ โดยเฉพาะเพื่อนชายก็มี สโรช สอนง และสมุทร

วันหนึ่ง ชิด ได้นำทิวชามาที่บ้านของคัลยา และได้แนะนำให้ทิวชและคัลยา รู้จักกัน ซึ่งปรากฏว่าทั้งสองคนคุยกันอย่างถูกคอดี

ปชา ได้กลับมาคิดต่อสำหรับอีกและตกลงจะแต่งงานกัน ส่วนเลขาก็ตกลงจะแต่งงานกับสอนง แต่การเลือกคู่แต่งงานของจินตนา และขนิษฐาก็ทำให้คัลยาไม่สบายใจ คือ เมื่อแรกนั้น สมุทรมีท่าทีชอบจินตนา แต่จินตนาไม่พอใจฐานะของสมุทร สมุทรจึงหันไปสนใจชวนชมลูกสาว เศรษฐี ส่วนจินตนาหันไปสนใจสโรช ซึ่งทำให้ขนิษฐาไม่พอใจมาก และเมื่อสโรชตกลงจะแต่งงานกับจินตนา ขนิษฐาผิดหวัง เสียใจมาก ซึ่งก็มีคัลยา คอยปลอบใจ

ขณะเดียวกันที่บ้านพระยาสุรพิภพจิเนศ สุรางครัตน์ก็หนีออกจากบ้านไป จดทะเบียนสมรสกับวินัยคู่รัก ทั้งนี้เนื่องจากวินัยส่งผู้ใหญ่มาสู่ขอแล้วมารดา เธอไม่ยอมให้ เพราะกลัวว่าสุรางครัตน์จะลำบาก ไม่มีความสุข

ต่อมา ครอบครัวพระยาสุรพิภพจิเนศ เดินทางไปเที่ยวหัวหินยูพาก็ได้ชวนคัลยาไปด้วย พอดีกับที่ทิวชก็เดินทางไปหัวหินเพื่อรดน้ำญาติผู้ใหญ่ ยูพา คัลยา และทิวช

ได้มีโอกาสสนทนากับคุณเคยกัน ศัลยามีความสุขที่หัวหินได้เพียง 3 วัน ก็ได้รับโทรเลขเรียกตัวกลับ เมื่อศัลยากลับมาก็คพบว่าเจ้าคุณสุรมนตรีป่วยหนักและถึงแก่กรรม

ตั้งแต่เจ้าคุณสุรมนตรีถึงแก่กรรม สุขภาพของศัลยาทรุดโทรมลงมากทั้งร่างกายจิตใจ ขณะเดียวกับที่ทวิชตกลงใจเลือกแต่งงานกับยูพา ทั้ง ๆ ที่ทวิชชอบศัลยามาก แต่ทวิชคิดว่า เขาและศัลยามีความคิดเห็นที่ตรงกันเกินไป เหมาะที่จะเป็นเพื่อนกัน แต่ทวิชต้องการยูพามาเป็นภรรยา ฉะนั้น เมื่อยูพามาบอกศัลยาเรื่องทวิชมาสู่ขอ เธอ ศัลยาก็เสียใจมากและ เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจในที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย (2492)

(แต่งไม่จบ)

ยุทธมารำพึงถึง เหตุการณ์ส่วนตัวด้านชีวิตการแต่งงานและ เหตุการณ์บ้านเมือง
ที่หลุมศพของศิลา

สถาปนาเมืองในประเทศกำลังรุ่ง เพื่อกับการสร้างชาติ ขณะที่สถานการณ์ของโลก
กำลังรัดตัว เข้ามาทุกที เมื่อญี่ปุ่นขึ้นบก ปชช เป็นฝ่ายสนับสนุนเผด็จการฮิตเลอร์และญี่ปุ่น
ฝ่ายอักษะ ส่วนทวีช และผู้ชายที่รับราชการ เช่น มนตรี วินัย รวมทั้งคนชั้นผู้ใหญ่
เช่น เจ้าคุณสรพกิจสนับสนุน สนับสนุนฝ่ายสัมพันธมิตรเมื่อญี่ปุ่นขึ้นไทย ฝ่ายที่รักชาติ
และสนับสนุน เหล่านี้ถึงกับนำดา "ลูกผู้ชาย" ไทล และเกิดการปะทะทางความคิด

ส่วนทวีชและยุพา ก็ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์บ้านเมือง ตั้งแต่การกำหนด
การแต่งงานและการใช้ชีวิต

เมื่อเหตุการณ์ผันแปรไป ปชชผู้สนับสนุนฝ่ายอักษะก็ถึงขัดแย้งแม้แต่ภรรยาตนเอง
ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับฝ่ายใด

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เนื้อเรื่องย่อนวนิยายของ ก. สุรางคนางค์ เรียงตามลำดับปีที่แต่ง (ตัดตอนจาก
บุญลิริ ภิญญาธินันท์, การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายของ ก. สุรางคนางค์, 2527)

กรองกาญจน์ (๒479)

กรอง อไฉทัย เป็นหญิงสาวกำพร้าพ่อแม่ มีน้องชายชื่อ กวัญจน์, กรอง เรียน
จบชั้นมัธยมจากโรงเรียนสตรีที่มีชื่อเสียง เธออาศัยอยู่กับเพื่อนรักชื่ออาภา ลูกสาวของ
คุณนายสมบัติ ซึ่งกรองได้รับความอบอุ่นอย่างดียิ่ง ส่วนกาญจน์อยู่ในความอุปการะของ
หลวงอำนาจวุฒิชัย และถูกข่มเหงทารุณเสมอ กวัญจน์กลายเป็นเด็กเกเร สออบตลก และ
ชอบเล่นการพนัน เขาถูกใช้ให้ทำงานหนักและถูกลงโทษอย่างรุนแรง จึงหนีออกจากบ้าน
ที่อาศัยอยู่นั้น กรองได้ทำงานเป็นครูอยู่ที่โรงเรียนแห่งหนึ่งโดยการชักนำของเพื่อนชื่อสมทรง
เธอมาเยี่ยมน้องชายที่บ้านของหลวงอำนาจ แต่ก็พบว่าเขาหนีไปแล้ว กรองได้รับความช่วยเหลือ
จากทัศนและทวนชายหนุ่มสองพี่น้อง ซึ่งเป็นญาติของอาภาในการติดตามหาน้องชาย ชา
ชายหนุ่มทั้งคู่หลงรักกรอง ทัศนเป็นคนเจียนขริม และเป็นคนที่นิทานองสาวสนับสนุนให้ชอบพอก
กับเพื่อนสาวของตน ส่วนทวนเป็นคนรักสนุก เปิดเผย ตรงไปตรงมา แต่กรองก็ไม่ได้มี
ท่าทีว่าสนใจใครเป็นพิเศษ

กาญจน์หลบไปอาศัยอยู่กับเพื่อนชื่อเดช กวัญจน์มาหาสมัยหญิงที่เขารัก แต่พบว่า
พล่อนมีคู่ควงคนใหม่ กวัญจน์ทำร้ายร่างกายชายคนนั้นด้วยความชิงชัง แล้วหนีเตลิดไป
และได้ไปอาศัยอยู่กับแจ่มซึ่งมีอาชีพทำขนมขาย และรักเจียนลูกสาวของแจ่มอย่างน้องสาว
จนกระทั่งแจ่มป่วยตายและส่งเจียนไปอยู่กับพี่ชายที่ต่างจังหวัดแล้ว กวัญจน์จึงหางานทำ
เป็นพนักงานเก็บเงินของบริษัทแห่งหนึ่ง

ส่วนกรองไม่พอใจในระบบการสอนและอธยาศัยของครูผู้ร่วมงานในโรงเรียนที่
เธอสอนอยู่จึงลาออก และได้งานใหม่เป็นครูสอนเด็กที่บ้านเจ้าคุณอนุศักดิ์ เธอได้รู้จัก
กับจิตติ ซึ่งเป็นอาของลูกศิษย์และเป็นพ่อหม้ายลูกติด อาภาบอกให้กรองรู้ว่าทัศนและทวน

หลงรักเธอ นอกจากนี้จิตตีกิได้ขอความรักจากเธอด้วย ขณะที่กรองยังไม่รู้ว่าจะตัดสินใจ
อย่างไรนั้น เธอได้ข่าวจากอากาศว่าทัศนพบกาญจน์แล้ว กรองดีใจมากที่พี่น้องชาย
พร้อมกันนั้น เธอก็ได้เห็นความตั้งใจกัน เด็ดเดี่ยวของกาญจน์ที่คิดจะสร้างฐานะด้วยตนเอง
แทนที่จะรับความอุปการะจากคนอื่น ดังนั้นกรองจึงตัดสินใจไม่แต่งงานโดยมีปณิธานว่า
ต้องการสร้างหลักฐานของตนเองก่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หญิงคนชั่ว (2480)

หวานเกิดในครอบครัวชาวนา ที่ตำบลเทพราช จังหวัดฉะเชิงเทรา หวานเป็นสาวแรกรุ่นอายุ 18-19 ปี มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม ในเทศกาลสงกรานต์หวานได้รู้จักหนุ่มชาวกรุงชื่อวิชัย (หรือแหง) ความซื่อตามประสาชาวบ้านนอกทำให้หวานหลงคารมของวิชัยยอมเป็นภรรยา และหนีตามเขาเข้ามากรุงเพทฯ วิชัยได้ปล้ำลอกเอาสมบัติที่หวานมิดิดตัวไปจนหมด และทิ้งหวานไว้ที่ช่องโสเภณีของยายตาต หวานกลายเป็นโสเภณีในชื่อใหม่ว่า รื่น

รื่นได้รู้จักแขกที่มาเที่ยวคนหนึ่งชื่อวิทย์ ทั้งรื่นและวิทย์รักใคร่กัน รื่นแสดงความซื่อสัตย์ต่อวิทย์โดยการไม่ยอมรับแขกคนอื่นอีก วิทย์ตั้งใจจะหารื่นออกจากช่องไปเป็นภรรยาของเขา แต่ครอบครัวผู้ติของวิทย์ไม่พอใจ เขาจึงคิดจะหารื่นไปเข้าบ้านอยู่ตามลำพัง รื่นรอดตามสัญญา แต่แล้ววิทย์กลับหายเงียบไปโดยไม่ทันได้ทราบว่ารื่นมีลูกกับเขา สมรเพื่อขอร่วมงานที่รักรื่น เหมือนน้องสาวแนะนำให้รื่นทำแข่ง แต่รื่นไม่ยอมเพราะความรักลูก สมรช่วยให้รื่นหนีออกจากช่องไปทำงานรับใช้ในบ้านของคุณหลวงคนหนึ่ง ความรู้ถึงยายตาต รื่นจึงต้องออกจากบ้านนั้นไปทำงานอยู่กับ เกษร โสเภณีชั้นสูง รื่นไม่ได้รับความสบายใจ เพราะ เกษร เป็นคนปากร้ายและมีอารมณ์ฉุนเฉียว ต่อมาสมรได้ตัวเองออกจากบ้านยายตาตแล้วหารื่นและลูกที่เกิดใหม่ เป็นหญิงไป เข้าบ้านอยู่ สมรยังคงยึดอาชีพเดิมหาเลี้ยงรื่นกับลูก ส่วนรื่นได้เลิกอาชีพนี้โดย เห็นแก่ลูกสาว

ความเป็นอยู่ของรื่นและสมรไม่ดีขึ้น บางครั้งสมรหาเงินไม่ได้เลย ต่อมาสมรล้มเจ็บไม่มีเงินรักษา รื่นจำต้องหัน เข้าหาอาชีพเดิมอีก เพื่อช่วย เหลือสมร สมรตายทำให้ รื่น เสียใจมากทั้งยังได้ข่าวว่าพ่อและแม่ของรื่นก็เสียชีวิตแล้ว ทำให้รื่นไม่ยอมมีชีวิตอยู่ต่อไปอีก รื่นคิดจะกระโดดหน้าตาย แต่ได้สติเมื่อได้พบเห็นว่ามีคนชั่วอีกมากมายที่ชั่วยิ่งกว่ารื่นเสียอีก นอกจากนั้นรื่นยังมีกังวลเรื่องลูก เมื่อไม่มีหนทางอื่นรื่นจึงยึดอาชีพเดิมโดยนำลูกสาวไปฝากนาง เปือดและนายกลั่นเลี้ยง แม้ต้องถูกเบียดบังเงินค่านมวัวของลูก

รินก็ต้องยอม รินเคยกลับไปบ้านที่เทรราช แต่ไม่มีใครจำรินได้ รินได้รู้จากชาวบ้านว่า พ่อและแม่ของรินตรอมใจตาย บ้านของรินถูกรื้อถอนไป และพี่น้องก็พลัดพรากไม่รู้ว่ไปอยู่ที่ไหน ต่อมารินไปทำงานอยู่ต่างจังหวัดถึง 4 ปี แล้วกลับมากรุงเทพฯอีก รินได้พบ วิชัยถูกตำรวจจับข้อหาฆ่าคนตาย รินทำงานหนักจนร่างกายทรุดโทรม คิดอยากจะเลิกอาชีพนี้หันมาค้าขายแต่ไม่มีเงินทุน แม้รินจะหมดหวังในชีวิตของตน แต่ยังมีหวังในเรื่องลูก รินหวังจะได้พบวิชัยเพื่อฝากฝังลูกไว้กับเขา

ในที่สุดรินก็ได้พบวิชัยโดยบังเอิญในช่องทางประจำอยู่ ครั้งแรกสภาพร่างกายที่ทรุดโทรมของรินทำให้วิชัยจำไม่ได้ เมื่อพูดถึงความหลังวิชัยก็รับสารภาพว่าเขาเคยรักริน แต่เป็นความรักของหนุ่มสาวในวัยคะนองเท่านั้น แม้รินจะเจ็บช้ำในเรื่องนี้แต่วิชัยเป็นความหวังของรินเกี่ยวกับลูก รินบอกให้วิชัยรู้ว่าเขามีลูกกับเธอและขอให้รับลูกไปเลี้ยง วิชัยไม่เชื่อในครั้งแรก แต่รินได้พยายามพูดให้วิชัยเข้าใจและเห็นใจ เธอจนกระทั่งวิชัยยอมรับเลี้ยงดูแลลูกของเขา รินยิ่งป่วยหนักขึ้นเพราะอาลัยรักลูก วิชัยซึ่งเพิ่งแต่งงานใหม่ คิดจะช่วยเหลือรินโดยให้รินไปอยู่บ้านเขา แต่รินปฏิเสธ รินไม่ยอมพบหน้าวิชัยอีก ในที่สุดรินก็ตายในขณะที่วิชัยมารับลูกไปเลี้ยงนั่นเอง

คู่ครอง (2483)

ผกาไปพักผ่อนที่หัวหินกับนางสาวชื่ออาบ เธอได้พบเพื่อนเก่าคือ ม.ร.ว.ปรีดีเปรม และได้รู้จักกับชายหนุ่มชื่อชิตเชื้อ ชิตเชื้อสนใจในผกามากเพราะเธอเป็นผู้หญิงที่แปลกกว่าผู้หญิงธรรมดาทั่วไป นอกจากนั้นผกายังมีลักษณะคล้ายหญิงที่เขารัก ปรีดีเปรมเป็นผู้หญิงสาวที่ชอบการสมาคม เธอมีคู่ควงชื่อ ม.จ.กฤตราช แต่ทั้งสองคนไม่ได้รักกัน ผกายังได้พบประสาทชายหนุ่มที่เคยสนิทสนมกับครอบครัวของเธอมาก่อน เขาเพิ่งแต่งงานกับพยอมและพักที่บ้านมลิวัลย์ริมหาดหัวหิน ปรีดีเปรมบอกผกาว่าคนที่มาพักที่บ้านนี้จะต้องมีอันเป็นไปไม่ได้ อยู่ร่วมกัน เช่นเดียวกับเจ้าของบ้านดั้งเดิม ผกาสนใจคำทำนายนี้มาก ได้พยายามติดตามข่าวของสามีภรรยาผู้นั้นต่อมา

เมื่อกลับถึงกรุงเทพฯ ผกาเริ่มทำงานทำ เธอพบพยอมโดยบังเอิญและได้ทราบว่าพยอมไม่ได้อยู่กับสามีแล้ว เพราะทนการดูถูกเหยียดหยามจากญาติพี่น้องของสามีไม่ได้ พยอมคิดจะร้านตัดเสื้อตัดผม ผกาจึงร่วมหุ้นด้วยและรับทำงานบัญชีของร้าน นับแต่นั้นมาเธอได้รับรู้ปัญหาของพยอม เธอคอยให้กำลังใจและมีความหวังที่จะให้สามีภรรยากลับมาคืนดีกัน พยอมและประสาทผิดใจกันมากขึ้น เพราะพยอมมีคณิงชายหนุ่มคนหนึ่งคอยให้ความช่วยเหลือกิจการทางร้าน และประสาทมีคู่ควงคือ ม.ร.ว.ปรีดีเปรม ผู้ที่เคยทำนายว่าครอบครัวของประสาทและพยอมจะต้องมีอันเป็นไป และในขณะนั้นเธอก็มีส่วนทำให้สามีภรรยาเข้าใจผิดกันมากขึ้น ต่อมาประสาทขอคืนดีกับพยอม พยอมยังโกรธอยู่แต่ผกาแนะนำหนทางให้พยอมกลับไปอยู่กับสามีได้สำเร็จ

แม่และนางสาวของผกาอยากให้เธอแต่งงาน มีชายหนุ่มหลายคนสนใจผกา บางคนถึงกับมาทาบทามขอสู่ขอ แต่ผกาปฏิเสธ แม่ของผกาสงสัยว่าลูกสาวชอบใคร ผกาตอบแม่ของเธออย่างจริงจังว่าเธอไม่ได้สนใจใครเลย ทั้งได้เห็นชีวิตของสามีภรรยาหลายคู่ ทำให้คิดว่าการทำงานนั้นง่าย แต่การเป็นคู่ครองกันนั้นยากยิ่ง

งานฉลองรัฐธรรมนูญในกรุงเทพฯ คึกคัก แต่พกกกลับหลบไปพักผ่อนที่หัวหินอย่าง
เงียบ ๆ สองคนกับน้ำอาบของเธอ พกกพบว่าปรีดี เปรมกำลังตั้งครุฑและหลบมาที่หัวหิน
พกกบอกกับอาบว่า เหตุการณ์บ้านเมืองในขณะนี้ไม่ใช่เวลาที่เธอจะหาคู่ครอง แต่เป็น เวลา
ที่เธอควรจะทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองมากกว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรวดี (2484)

เรวดีเป็นทายาทคนเดียวของตระกูลวรทัศน์ ซึ่งเป็นตระกูลผู้ดีและมีมั่งคั่งร่ำรวย เรวดีมีความสุขสง่า และเป็นหญิงสาวที่เด่นและมีชื่อเสียงในสังคม การที่ต้องรับผิดชอบ และปกครองทรัพย์สินมรดกและบริหารตั้งแต่วัยสาวทำให้ เธอเป็นผู้ใหญ่และมีอำนาจเกินตัว ชายหนุ่มชั้นสูงหลายคนสนใจเรวดี เช่น เจ้านายบางองค์ส่งคนมาทาบตามลู่ขอเรวดี แต่เธอปฏิเสธ นคร ลูกชายแหม่มของเรวดีหลงรักเรวดีมาก เพราะเคยใกล้ชิดสนิมสนมกันมาแต่เด็ก แต่เรวดีไม่รู้ เธอรักนครอย่างพี่น้องที่สนิทกัน จึงพยายามสนับสนุนให้นคร รักกับนิ่มนวล เลขานุการส่วนตัวของเธอเอง นิ่มนวลเองก็แอบชอบนครอยู่เงียบ ๆ

การใช้ชีวิตแบบทรูทราและการสมาคมกับเพื่อน ๆ (เป็นต้นว่า นภาวัลย์ ผู้ซึ่งพยายามทำตัวเลียนแบบเรวดีทุกอย่าง) ทำให้เรวดีไม่ค่อยสบาย เพราะไม่ได้รับการพักผ่อนอย่างเต็มที่ เธอจึงเดินทางไปพักผ่อนที่บ้านไร่ สัตหีบ โดยมีนคร นิ่มนวล แหม่ม และคนรับใช้ต่าง ๆ ตามไปด้วย ที่บ้านไร่ เรวดีได้พบเห็นสภาพชีวิตคนงานที่ยากจนและเจ็บไข้ ตลอดจนได้รู้จักเผ่าเทพหรือตาแดงเจ้าของไร่ใกล้เคียง เผ่าเทพมีชีวิตค่อนข้างลึกลับและสันโดษ เขาไม่ใคร่พอใจที่จะสมาคมกับพวกผู้ดีทั้งหลาย เรวดีสนิทสนมกับเผ่า เทพมากขึ้นในช่วงที่เธอ เหนงา เพราะผู้ติดตามได้กลับกรุง เทพฯไปก่อน เธอได้รู้ว่า เผ่า เทพ เป็นคนที่มีความหลัง ทำให้เขาปลีกตัวมาอยู่ในไร่ซึ่งไกลจากสังคมกรุง เทพฯ เรวดีจึงสนใจเผ่า เทพมากยิ่งขึ้น

เรวดีต้องกลับกรุง เทพฯ อย่างกระชั้นชิดด้วยเรื่องธุรกิจการงาน เมื่ออยู่กรุง เทพฯ เรวดีเปลี่ยนแปลงไปมากจนคนอื่นสังเกตเห็น เธอเริ่มรู้สึกอยากมีชีวิตที่สงบร่มรื่นอย่างที่ไร่สัตหีบ เรวดีรู้ตัวว่า เธอรักเผ่า เทพ จึงรีบกลับไปที่บ้านไร่ พบว่า เผ่า เทพกำลังเตรียมเดินทาง เข้ากรุง เทพฯ เช่นกัน เรวดี เป็นฝ่ายบอกรักเผ่า เทพก่อน แม้เผ่า เทพจะรู้ว่าจิตใจของเขาแปร เปลี่ยนไปเช่นไร แต่เขาก็เตือนให้เรวดีคิดให้รอบคอบ เพราะเขารู้ว่าเรวดีเคยชินกับสภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างไรมาก่อน เรวดีบอกเผ่า เทพว่า เธอจะกลับกรุง เทพฯ เพื่อศรีภรรยาของเขาคงใจ และอาจกลับมาที่สัตหีบอีกถ้าเธอแน่ใจตนเองว่า เธอรักและต้องการแต่งงานกับเขา

พันทิพา (2487)

พันทิพาได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบ้่าที่สาวของพ่อมาตั้งแต่เด็ก เธอได้รับการศึกษาอบรม เช่นเดียวกับลูกผู้ดี มีชีวิตที่อบอุ่น อิศระ เสรี และเป็นที่รักใคร่ของบรรดาญาติผู้ใหญ่และเพื่อนเล่นในวัยเยาว์ได้แก่ จิตรา ลูกผู้พี่ และอภิชัย เพื่อนบ้าน พันทิพา เป็น เด็กที่มีชีวิตชีวา สวยน่ารัก ช่างพูดช่างประจบ และมีอัจฉริยภาพทางดนตรีและการวาดภาพเป็นพิเศษ เมื่อเริ่มโตเป็นสาว ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนระหว่างพันทิพาและอภิชัยได้กลายมาเป็นความรัก

พันทิพาประสบเคราะห์กรรมในชีวิตหลายครั้ง เริ่มตั้งแต่พ่อตาย แต่เธอยังได้เล่าเรียนต่อโดยแม่ที่อยู่ต่างจังหวัดคอยส่งเสียค่าเล่าเรียนให้ ต่อมาแม่ของเธอย้ายเข้ากรุงเทพฯ มา เข้าบ้านอยู่และได้นำพันทิพาไปอยู่ด้วย ทำให้พันทิพาซึ่งอยู่กับป้ามานับสิบปีเสียใจมาก เธอไม่อยากอยู่กับแม่ซึ่ง เป็นคนที่ไม่รักลูก บังคับลูกตามอำเภอใจของตนและไม่อาจอบรมลูกให้เป็นคนดีเท่าที่ควร บุคคลอื่นที่เคยใกล้ชิดพันทิพาก็เสียใจแต่ไม่อาจช่วย เธอได้

เมื่อพันทิพาไปอยู่กับแม่ เธอถูกกีดกันไม่ให้ได้พบกับอภิชัย อภิชัยขอให้ผู้ใหญ่ไปลู่ขอพันทิพาทิ้ง 2 ครั้ง แต่ได้รับการปฏิเสธ หน้บสาวทั้งสองได้ให้สัญญาสัที่จะรอกันโดยไม่เปลี่ยนเป็นอื่น พันทิพาดังลาออกจากโรงเรียนมาช่วยแม่ดูแลกิจการร้านค้า เธอไม่มีความสุข เมื่ออยู่กับแม่

ในที่สุดทุกคนก็ได้รับข่าวที่ไม่คาดฝันว่าพันทิพาแต่งงานกับหนุ่มใหญ่เจ้าของกิจการค้าหลายอย่างชื่อ ชลัท แม่ของเธอได้รับเงินก้อนใหญ่จากการค้าลูกสาวในครั้งนี้ พันทิพามีความสุขอยู่ระยะหนึ่งที่ได้พ้นจากการปกครองของแม่ เธอมีอิสระและความสมบูรณ์พูนสุขอันเกิดจากการใช้จ่ายเงินซื้อเสื้อผ้าอาภรณ์ เครื่องดนตรีและมีบ้านที่หรูหราใหญ่โตพร้อมคนคอยรับใช้ ต่อมาพันทิพาได้ตระหนักว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริง พันทิพาไม่ได้รับความรักและความเอาใจใส่จากสามีผู้ซึ่งหมกมุ่นอยู่กับการทำงาน กินและนอนเท่านั้น แม่แต่พันทิพาให้กำเนิดลูกชายคนแรก ชลัทก็ไม่สนใจกลับเห็นงานสำคัญกว่า ทำให้พันทิพาน้อยใจมาก

เมื่อลูกโตพอที่จะทิ้งได้ พันทิพาก็เริ่มออกแสวงหาความสุขส่วนตัวด้วยวิธีการต่าง ๆ เธอไปเที่ยวกับมนตรี ผู้จัดการของสามี จนกระทั่งมีข่าวลือว่าเธอกับเขามีความสัมพันธ์ฉันท์คู่สาว จิตราได้รู้ความจริงจากคำสารภาพของพันทิพาเอง จึงได้พยายามช่วยเหลือน้องสาวโดยไปขอร้องอภิชัย ด้วยเกียรติของลูกผู้ชายอภิชัยไม่ยอมที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ล่วงชิงภรรยาของชายอื่น พันทิพาจึงตัดสินใจหนีไปกับมนตรี

จิตราได้ข่าวแต่เพียงว่า พันทิพาและมนตรีมีความสุขในช่วงแรก ค่อม่าทั้งคู่มีปัญหาทางการเงิน จิตราได้พบพันทิพาครั้งสุดท้าย เมื่ออภิชัยซึ่งติดตามข่าวของหญิงที่เขารักมาโดยตลอดพาเธอไปยังบ้านเช่าแห่งหนึ่ง จิตราพบน้องสาวในสภาพที่ทรุดโทรม จากอาการของวัณโรคปอด วันต่อมาพันทิพาผู้นำส่งสารก็จบชีวิตลงต่อหน้าพี่สาวและชายคนรัก

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เทพราช (2487)

ชนิษฐา เป็นหญิงสาวกำพร้า มีน้องชายคนหนึ่งชื่อธำรี ชนิษฐาได้เข้ามาอาศัยอยู่ในวังของเจ้านายพระองค์หนึ่ง เธอมี "คุณในวัง" ซึ่งนับเป็นญาติของแม่ เป็นผู้ให้ความเมตตาเอ็นดู เธอสนิทสนมกับรับภ้าหัวหน้าข้าหลวงซึ่งมีหน้าที่รับใช้เสด็จฯ ค่อมานู๋ของชนิษฐาตาย เธอได้มาร่วมงานศพที่เทพราช และได้ขายที่ดินแปลงหนึ่งของเธอกำพลในราคาที่สูงมาก เพราะชนิษฐาเห็นว่าเขาเป็นชายหนุ่มที่มีความตั้งใจจริงในการทำฟาร์มเลี้ยงไก่ และเขาอาจช่วยให้ค่อมานู๋ เทพรราช เจริญขึ้น ญาติพี่น้องทางฝ่ายพ่อของชนิษฐาไม่พอใจมากในการกระทำของเธอ

ชีวิตในวังทำให้ชนิษฐารู้สึกอึดอัดใจ ต่อมาท่านเจ้าของวังเริ่มไม่โปรดชนิษฐา เช่นแต่ก่อน เพราะมีผู้ต้องการซื้อเธอให้กับชายหนุ่มฐานะดีคนหนึ่ง แทนที่จะเลือกพวกแก้วลูกเลี้ยงของเสด็จฯ ความที่ได้ตกลงไว้ครั้งแรก ชนิษฐารู้ดีว่าถูกรังเกียจกีดกัน เพราะมีเชื้อสายข้างพ่อเป็นชวามา จึงตัดสินใจลาออกจากวัง ชนิษฐากลับไปอยู่เทพราชระยะหนึ่งก่อนที่จะหาซื้อบ้านไว้อยู่ร่วมกับน้องชาย

ระหว่างที่อยู่เทพราช ชนิษฐาได้ทราบถึงความล้มเหลวในการเลี้ยงไก่ของกำพล เธอรู้สึกเห็นใจเขามาก และด้วยไมตรีจิตที่คนทั้งสองมีต่อกันนับแต่การซื้อขายที่ดิน เป็นต้นมา ทำให้ชนิษฐาและกำพลใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น ในที่สุดทั้งคู่ก็ตกลงใจแต่งงานและใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขที่เทพราช

ชีวชีวิตหนึ่ง (2498)

เจ้าคุณและคุณหญิงบริการวาทิตย์ มีลูกสาวสวยเพียงคนเดียวชื่อ สาวิตรี เจ้าคุณรักและตามใจลูกสาวมาก โดยที่คุณหญิงเห็นว่าไม่ถูกต้อง แต่ก็ไม่สามารถทัดทานได้ ส่วน วิฑิตและลลิตา วิภาวสุ มีลูกสาว 2 คน คือ วินิตา และอิราวัต วิฑิตเป็นนักเขียนพยายามอบรมลูกให้เป็นคนรู้จักประมาณตัว รักการศึกษาและความก้าวหน้า ทั้งสองครอบครัวไม่ค่อยชอบพอกันนัก แม้ว่าจะ เป็นญาติกัน นอกจากนี้ยังมีการ เปรียบเทียบ แข่งขันกันระหว่างลูกสาวคือสาวิตรีและวินิตา ซึ่งมีอายุเท่ากันและ เกิดวัน เดียวกัน

เจ้าคุณได้ลงทุนจัดงานวันเกิดครบรอบอายุ 19 ปี ให้สาวิตรีอย่างหรูหราใหญ่โต โดยหวังจะ ล่อชายหนุ่มฐานะดี ให้มาพอใจลูกสาว เพื่อช่วยพุงฐานะของครอบครัว หลังจากวันเกิด สาวิตรีลาออกจากโรงเรียนกลางคันและได้ทำงานกับคุณนายมารินา มารินา ต้องการให้สาวิตรี เป็นเหยื่อล่อเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าของตัวเอง สาวิตรีคบผู้ชาย ไม่เลือกหน้า แต่เธอพอใจมหิตลูกชายของมารินาทั้งที่รู้ว่า เขามีคู่หมั้นแล้ว

ส่วนวินิตาได้เป็นนักศึกษาแพทย์ และเริ่มงานประพันธ์เจริญรอยตามพ่อของเธอ วินิตาได้รู้จักและรักกับภาวิตซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ เธอตกลงใจหมั้นกับเขาพร้อมกับคิดที่จะเรียนต่อชั้นดุริยบัณฑิต ตรงข้ามกับสาวิตรีซึ่งหมดที่พึ่ง เพราะบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์จากเธอ เช่น มารินาหรือรัฐมนตรีกอบกิจ มีคติหม่อมองเกี่ยวกับเรื่อง การคดโกง สาวิตรีต้องกับมหิตลแต่เขาไม่ยอมรับ เธอได้รู้ความจริงว่าคู่หมั้นของมหิตลที่จริงคือเพื่อนสนิทของเธอเอง สาวิตรีจึงตัดสินใจไปทำแท้งกับหมอเถื่อน และตกเลือกถึงแก่ความตาย เจ้าคุณแค้นใจไม่ยอมเหลียวแลลูกสาวคงปล่อยให้เป็นหน้าที่ของคุณหญิงเท่านั้น ทั้งการพยาบาลและการทำศพลูกสาว

คำของชีวิตสาว (2492)

สิริยุพาและวรุณยุพา เป็นพี่น้องพ่อแม่เดียวกัน แต่วรุณยุพาเติบโตอยู่ในความเลี้ยงดูของบิดา ทำให้เธอรู้จักใช้ชีวิตอย่างอิสระและชอบช่วยเหลือผู้ทุกข์ยาก ส่วนสิริยุพาอยู่กับแม่และได้รับการเอาอกเอาใจ ทำให้สิริยุพาหยิ่งทะนงในความสวยของคน และมองเห็นความสำคัญของเงินตรายิ่งกว่าสิ่งอื่น สิริยุพามีคนรักชื่อเรวัต ซึ่งเป็นนักเขียนที่ยากจนและหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตัวเอง สิริยุพาต้องการให้เรวัตเก็บเงินให้มากพอที่จะแต่งงานกับเธอ และให้สัญญาว่าจะรอเธอเป็นเวลา 2 ปี

วรุณยุพากลับมาอยู่กับบ้านพ่อแม่ที่แท้จริง เมื่อบิดาตาย เธอเข้ากับแม่ไม่ได้เพราะแม่เป็นคนตระหนี่คอยหวังผลประโยชน์จากบ้านที่เธอได้รับมรดกจากบิดาโดยการวิ่งเต้นให้คนเช่า แต่วรุณยุพาไม่ต้องการเช่นนั้น เธอเริ่มอดอดใจ แม้จะช่วยปรับปรุงสภาพของบ้านและบริวารให้ดีขึ้น ถูกก่อนขอตจากแม่ ยิ่งไปกว่านั้นวรุณยุพายังต้องลงมือทำงานในบ้านไม่ต่างจากคนใช้ เธอต้องการชีวิตที่อิสระ จึงขอไปพักบ้านบิดาที่ปล่อยว่างเอาไว้ และถือโอกาสเดินทางท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ เพื่อศึกษาสภาพของคนและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในขณะเดียวกัน สิริยุพาผู้เป็นที่สาวก็มีชีวิตหึ่งเพื่ออยู่ในกรุงเทพฯ เธอคบกับพวกรักหญิงที่ได้ชื่อว่า เป็น "ไก่แก่แม่ปลาช่อน" และหลงใ้วางใจจนตัวเองต้องออกจากงาน สิริยุพาได้เข้าทำงานใหม่กับนพดล อันที่จริงนพดล เข้ามาสนิทสนมกับครอบครัวนี้ก็ เพราะรักวรุณยุพา แต่ถูกแม่ของเธอกีดกัน ทำให้นพดลได้ใกล้ชิดกับสิริยุพาแทน และมีความสัมพันธ์ถึงขั้นได้เสียกัน

วรุณยุพาถูกเรียกตัวกลับจากต่างจังหวัดเพื่อช่วย เหลือ เรื่อง เงินทอง ในการจัดงานแต่งงานให้สิริยุพาและนพดล เรวัตซึ่งกำลังป่วยและผิดหวังที่สิริยุพาผิดสัญญา ได้ลอบเข้ามาหาสิริยุพา แต่สิริยุพาไม่กล้าเผชิญหน้ากับเขา เพราะเกรงว่านพดลจะรู้ วรุณยุพารับหน้าที่ลงไปพบเรวัตแทน และยอมรับสมอ้างกับใคร ๆ ว่าเธอรักกับเรวัต (ความจริงวรุณยุพาก็หลงรักเรวัตมานานแล้ว) ในที่สุดวรุณยุพาได้แต่งงานกับเรวัต และมีชีวิตครอบครัวที่มีความสุข ตรงกันข้ามกับคู่ของสิริยุพาและนพดล ซึ่งมีชีวิตครอบครัวที่ไม่ราบรื่น เพราะการแต่งงานของคนทั้งสองขาดพื้นฐานของความรักและความ เข้าใจกันอย่างแท้จริง

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสายสมร เจยตรงองการ เกิดเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2501 ที่กรุงเทพมหานคร จบชั้นมัธยมปลายสายอาชีพจาก วิทยาลัยบริหารพิเศษ ในปี พ.ศ. 2519 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (วรรณคดีอังกฤษ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (พุทธวัน) ในปี พ.ศ. 2522 และ ในปี พ.ศ. 2526 สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษเพื่อนักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) จากมหาวิทยาลัยมหิดล ปัจจุบันทำงานที่ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงศรีอยุธยา จำกัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย